

Jaarverslag
&
Financieel Jaarverslag
over het academische jaar
augustus 2010 – juli 2011

STICHTING ROBERT A. LEVISSON

Postadres: In De Wolken 45, 1186 BG Amstelveen, NL – contact@levisson.nl – www.levisson.nl

Tel.: 06-54 69 09 19, (020) 640 24 58 – Bankrekening: 40.03.78.213

KvK: 34178043 - ANBI nr. 8110.01.994

Inleiding

Tussen 300 voor de christelijke jaartelling en 100 erna was er in Alexandrië in Egypte een grote joodse gemeenschap. Daarna is deze gemeenschap uit de geschiedenis verdwenen. Men zegt dat die ten onder ging omdat daar geen leerscholen waren, die de kennisoverdracht van generatie op generatie konden waarborgen.

Onze stichting werd opgericht met als doel de lange keten van overlevering op gedegen en eigentijdse wijze levend en inspirerend door te geven. Dit is de essentiële taak van de rabbijnen, bijgestaan door geschoolde leerkrachten en voorgangers die hun materie goed beheersen en kundig toepassen. Zij moeten zowel echt thuis zijn in de specifieke Nederlands-joodse cultuur als breed georiënteerd in gebruiken en ontwikkelingen elders in de joodse wereld.

Wij zijn gezegend met het aantal vooraanstaande en toegewijde docenten, de kundige academische commissie en de bestuurders, die zelf gedreven zijn door het belang om te werken voor de joodse toekomst in dit land, die vereist is om een kader van dit kaliber op te leiden.

De hoofdtaak van ons instituut is en blijft het opleiden van rabbijnen, die zowel professioneel sterk zijn als gemotiveerd door hun besef van roeping. Zij moeten leiders zijn die weten waar ze voor staan, die goed luisteren naar waar gemeenten en niet-aangesloten Joden naar vragen en verlangen, en die flexibel en proactief kunnen inspelen op veranderende inzichten en omstandigheden.

Zoals gebruikelijk kunt u in dit verslag berichten vinden over de gebeurtenissen en ontwikkelingen van ons instituut in het academische jaar 2010-2011, vanaf de verhuizing naar het nieuwe gebouw van de LJG Amsterdam tot aan de opening van het academische jaar 2011-2012. Ook kunt u lezen over onze plannen en zorgen voor de toekomst van onze opleidingen.

Op 22 augustus 2002 werden de stichting en het instituut formeel opgericht. Wij zijn dus op het moment dat u dit leest midden in ons 10^e levensjaar. We hopen rond het 2e lustrum u twee uitnodigingen te kunnen sturen. De eerste zal zijn voor 1 juli 2012 voor de diploma-uitreiking aan 13 nieuwe leerkrachten, de tweede rond de zomer voor het verlenen van de rabbinale bevoegdheid, de *semicha* aan twee nieuwe rabbijnen.

Blader het verslag op uw gemak door en lees wat u interesseert. We stellen uw reacties op prijs en willen graag meer informatie geven als antwoord op al uw vragen.

Robert A. Levisson was één van de grote, liberale voormannen in ons land.

Hij was een begenadigd spreker en schrijver en een voorvechter van Israel.

Hij overleed in december 2001.

Jehie zichro baroach - יהי זכרו ברוך -

Inhoud

Inleiding	2
1 Het studiejaar 2010-2011	4
De opening van het academische jaar 2010-2011	4
Inhoud van het studiejaar, vijf buitenlandse gastdocenten	5
De rabbijnstudenten	7
Nieuwe studenten?	8
De Lerarenopleiding	8
Wetenschappelijk onderzoek	9
De Bibliotheek	10
Wijzigingen in het bestuur	11
De Decaan	11
De Vrienden	11
Plannen voor 2011-2012 en verder	12
2 De Financiering	13
De jaarstukken augustus 2010 t/m juli 2011	13
Balans per 31 juli 2011	13
Toelichting	13
Staat van baten en lasten over augustus 2010 t/m juli 2011	14
Toelichting	14
Fondsenwerving en Begrotingen	15
Lerarenopleiding	15
Gezamenlijk project ontsluiting drie bibliotheken	15

1. Het studiejaar 2010-2011

De opening van het academische jaar

Het nieuwe gebouw van de Liberaal Joodse Gemeente Amsterdam en daarmee ook onze nieuwe huisvesting werd op 29 augustus 2010 groots en feestelijk ingewijd. Dit viel kort voor de Hoge Feestdagen hetgeen reden genoeg was om de formele opening van het academische jaar te verdagen tot na de Hoge Feestdagen.

Op 23 november was het zo ver. Na een woord van welkom door onze voorzitter, prof. Ted Young en een inleiding over de ontwikkelingen in en plannen van het instituut gaf hij het woord aan drs. Bart Wallet. Hij sprak boeiend over het onderwerp *'Burgerschap en religieuze identiteitspolitiek. De integratie van de Joden in de 19^e eeuw en het huidige Nederlandse integratiedebat.'* Rachel Reedijk gaf vanuit haar dialoogervaring en promotieonderwerp hierop een respons. Het perspectief van de culturele antropoloog bleek naast dat van de historicus een uitstekende aanvulling. Beide voordrachten zijn te beluisteren op de website van het Instituut:

www.levisson.nl > Archief > Lezingen.

De avond werd verder muzikaal opgeluisterd met gezang door twee van onze afgestudeerde voorzangers, Mirjam Ushpiz en Helma Blankman.

De “Levissonkamer” (3.11)

In het nieuwe gebouw van de LJG Amsterdam huist het instituut nu in een bescheiden maar mooi ingerichte kamer op de 3^e verdieping. Deze dient als collegieruimte, voor individuele studie en voor vergaderingen. Een klein, specialistisch gedeelte van onze bibliotheek staat hier op de planken. Het overgrote deel van onze boekencollectie bevindt zich in de hoofdbibliotheek van het gebouw, die wij delen met de LJG en die eveneens gebruikt wordt als college- en studieruimte (zie pagina 10).

Inhoud van het studiejaar, vijf buitenlandse gastdocenten

Nadat wij enigszins geïnstalleerd waren in het nieuwe gebouw is het jaar qua inhoud vrijwel geheel volgens plan gelopen. Clary Rooda en Ira Goldberg hebben hun academische hoofdvakken Talmoed en Joodse Filosofie gevolgd door het hele jaar heen.

Daarnaast hebben zij een stevige module Tanach gevolgd, gegeven door **rabbi prof. Jonathan Magonet**, het voormalige hoofd van het Leo Baeck College en hoofddocent Tanach aldaar.

De BVV-inhoud (BeroepsVorbereidende Vorming) bevatte drie delen. Het eerste bestond uit een serie sessies van training in Mediation en Conflictbeheersing, door **mr. Marga Schreuder** van het Centrum van Conflicthantering in Haarlem.

Daarna volgden twee delen, gegeven door de decaan van het instituut: eerst een serie lezen en analyseren van Moderne Responsa (*Sjoetim*, vragen en antwoorden aan geleerden en wijzen over nieuwe en eigentijdse problemen waarmee de rabbijnen zich geconfronteerd zien) en ten slotte een serie over Rabbijnse Praktijk, over de praktische toepassing van alles wat je hebt geleerd. Hier (en in vele gesprekken buiten de colleges om) werden ook situaties en vragen uit hun eigen praktijk besproken.

Naast rabbi Magonet hebben wij dit jaar vier andere buitenlandse gastdocenten mogen verwelkomen. Hun reeks colleges waren ook voor de rabbijnen opengesteld omdat we een separaat programma voor de geplande Professional Development niet konden realiseren. Velen hebben van de mogelijkheid de colleges te volgen gebruik gemaakt.

In mei 2010 gaf **rabbi prof. Reuven Firestone** van het Hebrew Union College, Los Angeles campus een uitstekende serie colleges over de Islam en de historische en eigentijdse relatie tussen moslims en joden. Rabbi Firestone is niet alleen hoogleraar Middeleeuws Jodendom en Islam at HUC, maar ook initiator en co-director van het Center for Muslim-Jewish Engagement aan de University of Southern California.

Naast de module voor onze studenten en –in het kader van de Professional Development– enkele ‘Levisson-rabbijnen’, leidde hij op verhelderende wijze een workshop over zijn manier van dialoog voeren met moslims.

Een van de hoogtepunten van dit bezoek was zijn goed bezochte lezing voor en dialoog met de Vrienden en andere geïnteresseerden op het thema “*A History of Muslim-Jewish Relations: Yesterday, Today and Tomorrow.*” Deze lezing en ook de hele serie colleges met de bijbehorende teksten zijn te beluisteren en lezen op onze website: www.levisson.nl > Archief > De lezingen > R. Firestone 2011.

In augustus kon de eerst eerder in het studiejaar geplande module “Kabbala en Zohar” plaatsvinden.

Prof. Melila Hellner-Eshed is hoogleraar “Jewish Mysticism en Zohar” aan de Hebreeuwse Universiteit te Jeruzalem, Senior Research Fellow aan het Shalom Hartman Institute en docent aan het Hebrew Union College, Jeruzalem campus.

Prof. Hellner hield haar lezing en dialoog met de Vrienden van het instituut en andere geïnteresseerden ter gelegenheid van de opening van het nieuwe academische jaar 2011-2012.

Haar thema was ingegeven door het tijdstip, tegen het begin van de maand elloel en de voorbereidingen voor de Hoge Feestdagen: “Awakenings, Preparing for the High Holy Days.” Toepasselijk genoeg zaten we deze keer in de sjoelruimte zelf, wat zeker tot de bijzondere sfeer bijdroeg.

Ook deze lezing is te beluisteren op onze website en daar vindt u ook de bijbehorende teksten:

www.levisson.nl > Archief > De lezingen > M. Hellner: Awakenings.

Helaas wilde zij de opnames van haar colleges niet openbaar ter beschikking stellen. Deze zijn alleen voor de studenten en rabbijnen te volgen achter de login op de website.

Op 8 mei leidde **rabbijs Michael Shire** van het Leo Baeck College te Londen, de initiator en eerste directeur van het Centre for Jewish Education aldaar, een volledige studiedag voor de studenten van de lerarenopleiding. De twee colleges waren getiteld *Jewish approaches to God* en *Psychology of Religious Growth*. Les geven aan kinderen over God is een bijzondere taak, vooral als je niet een

klassiek beeld van God wil overbrengen, zoals de oude man met de lange baard op zijn wolk met een groot boek voor zich waarin alles wordt opgeschreven. Maar als je dat niet wilt, wat dan wel? Het werd een boeiende dag, met veel discussie en een ongewoon bezoek aan het Malieveld (de studiedagen van deze opleiding vinden in LJG Den Haag plaats). En als de studenten niets anders hebben geleerd, dan wel dit dat je ook met onzekerheden moet kunnen leven en ook daarover kunnen praten en, ja, lesgeven. Zie ook op pagina 8 en het studiemateriaal op www.levisson.nl > Opleidingen > De Lerarenopleiding > Programma's studiedagen > Programma 9e studiedag.

Danny Maseng

Ook voor de voorzangers kwam er van de plannen voor een Professional Development programma dit jaar door gebrek aan financiën weinig terecht. Wel gaf chazzan Danny Maseng van Temple Israel, Los Angeles, op 10 mei een workshop voor de door ons opgeleide *sjeliché tsiboer* en anderen die aan de muzikale delen van de sjoeldiensten leiding geven. Het aantal deelnemers was groot en de workshop indrukwekkend.

Deze is eveneens te beluisteren op de website:

www.levisson.nl > opleidingen > Muziekbibliotheek > Lectures > Workshop D. Maseng.

De bladmuziek van de besproken stukken zijn, met toestemming, hier ook in te zien. De bedoeling is echter dat het gebruik beperkt blijft tot persoonlijke studie van de muziek en dat de copyright verder wordt gerespecteerd.

De rabbijnstudenten

Op pagina 5 hebben we al iets verteld over de voortgang van de rabbijnstudenten in het verslagjaar. Ook in het vorige jaarverslag hebben wij iets verteld over hun persoonlijke situatie en activiteiten (www.levisson.nl > Over ons > Jaarverslagen).

Daarin is tot aan het einde van het verslagjaar geen wezenlijke verandering gekomen.

Clary Rooda en Ira Goldberg rondten beiden hun vereiste academische programma geheel af, met als enige uitzondering 12 uur Moderne Joodse Filosofie, die zij in het najaar 2011 volgen. Daarna zijn zij zich gaan wijden aan vooronderzoeken voor hun afstudeerscripties, om een beslissing te nemen over het meest geschikte onderwerp en de onderzoeksvraag te formuleren.

Clary wil zich wijden aan recente ontwikkelingen op het gebied van het zogenoemde “eco-kasjroet” en de vorig jaar in Amerika door de Conservative Movement en Modern-Orthodox groepen geïntroduceerde *Hechsher Tzedek*. Dit is een certificering van kosjer vlees, die niet alleen hoge eisen stelt aan de slachtmethode, maar ook aan de leefomstandigheden van de dieren vanaf hun geboorte en de werkomstandigheden van het personeel langs het hele traject. Clary wil dit relateren aan klassieke rabbijnse concepten als *Bal tasjchiet*, zorgvuldig omgaan met de schepping in allerlei aspecten.

Verder heeft ze naast haar studie haar werk bij Beit Ha’Chidush en Parnassia in Den Haag voortgezet.

Ira wil een onderzoek instellen naar de ceremoniën die in verschillende gemeenschappen plaatsvinden rond het voltooien van de *gioer*-procedure, wanneer iemand formeel in het Jodendom wordt opgenomen. Hierover is vrijwel niets eerder gepubliceerd en ook zijn er in de bekende sidoerim (gebedenboeken) vrijwel geen dergelijke ceremoniën te vinden.

Dit betekent dat hij veel interviews zal moeten afnemen met *batei din* in andere landen. Mogelijk zal dit ook kunnen leiden tot een aanpassing in de gebruiken hier in onze beweging in Nederland en een publicatie hierover.

Verder heeft Ira in het studiejaar naast het studieprogramma (en naast zijn gezin en werk) tijd en aandacht besteed aan zijn taal en aan zijn “inburgeringscursus” in joods Nederland.

Tegen het einde van het studiejaar viel de positie als rabbijn in LJJG Brabant (Tilburg) open, toen rabbijn Hetty Groeneveld afscheid nam van die gemeente. Sindsdien wordt het rabbinale werk waargenomen door Ira in het kader van zijn stage en onder begeleiding van de decaan. Deze is nu tijdelijk de verantwoordelijke rabbijn voor de gemeente.

Vooruitkijkend naar het nu lopende studiejaar willen wij ook vermelden dat sinds het vertrek van de interim-rabbijn het rabbinale werk in LJJG Den Haag wordt waargenomen door twee ‘Levisson-rabbijnen’. In Amsterdam zijn onze rabbijnstudenten uitgenodigd te solliciteren naar de rabbinale vacature naast rabbijn Ten Brink.

Medio 2012 hopen wij u de uitnodiging te kunnen sturen voor het verlenen van de rabbinale bevoegdheid, de *semicha*, aan deze twee studenten.

David Snuijf, de derde rabbijnstudent heeft in het verslagjaar met dr. Martin Baasten volgens plan intensief gewerkt aan zijn Hebreeuws. Hij is na het herstel van een auto-ongeluk nu geheel terug in het programma. Hij moet nog de onderdelen doen die Clary en Ira in het verslagjaar hebben gedaan, en we hopen hem de *semicha* te kunnen verlenen na de zomer van 2013.

Nieuwe studenten?

Zoals in het vorige jaarverslag gemeld, wordt verwacht dat wij omstreeks het jaar 2020 weer een groep nieuwe rabbijnen nodig zullen hebben. Dit betekent dat wij nu plannen een nieuwe groep studenten in het najaar 2013 met de studie te laten beginnen en dat wij in 2012 met de werving van start gaan.

In het verslagjaar is hier geen actie op ondernomen, omdat wij eerst zeker willen zijn dat de financiering voor de 5-6 jaren die de studie zal duren enigszins zeker is. Dit was wel het geval aan het begin van zowel de eerste als de tweede lichting, door toezeggingen van een aantal Vrienden en enkele stichtingen. Inmiddels zijn twee stichtingen opgehouden met hun bijdragen, die immers volgens afspraak alleen als opstartsubsidies waren bedoeld. Een van deze stichtingen behoorde tot onze grootste financiers en dat heeft ons voor een structureel financieel probleem gesteld dat nog niet is opgelost. Wij produceren immers geen “goederen”, die nieuwe inkomsten genereren. Naar oplossingen wordt naarstig gezocht, helaas tot op heden zonder resultaat. Hierdoor is, zoals vorig jaar al gemeld, het voortbestaan van het Instituut in de gevarenzone gekomen.

De Lerarenopleiding

De eerste bijeenkomst van deze opleiding vond in Amsterdam plaats op 13 juni 2010, dus net voor het begin van het verslagjaar. Later werden de studiedagen om praktische redenen verplaatst naar LJV Den Haag. We begonnen met 14 studenten uit Den Haag, Utrecht, Amsterdam en Rotterdam. Enkele studenten vielen vrij snel af, maar anderen zijn in hun plaats gekomen. Inmiddels zijn er 13 studenten uit deze 4 gemeenten en zijn er ook deelnemers bijgekomen uit de LJV's Gelderland en Noord-Nederland. Wie zij zijn is te zien op www.levisson.nl > Opleidingen > De Lerarenopleiding > Studenten.

De 10 studiezondagen van het eerste jaar zijn goed verlopen. De ochtenden worden besteed aan verdieping van de kennis van de studenten zelf, de middagen aan theoretische colleges in didactiek en pedagogiek. Daarnaast wordt in workshops geleerd hoe men met behulp van de leermethodes die in de LJV's worden gebruikt, onderwerpen die verband houden met het onderwerp van de ochtend vertaalt naar lessen voor de kinderen. Tijdens het eerste jaar werden twee onderwerpen behandeld. Het eerste behelsde een serie uiteenzettingen door de decaan over de inhoud van de sidour. De nadruk lag op concepten die ten grondslag liggen voor onze gebeden en de opvattingen die daarin zijn verwoord.

Het tweede onderwerp betrof de joodse kalender en de feestdagen en werd behandeld door rabbijn Marianne van Praag. Eén studiedag werd geleid door rabbijn Michael Shire van het Leo Baeck College in Londen (zie pagina 6). Het jaar werd afgesloten met een bezoek aan het Joods Historisch Museum waar een van onze voorzangers-studenten Petra Katzenstein college en een workshop gaf over de educatieve methode van het Kindermuseum.

Voor het komende jaar staan colleges over het Hebreeuws (Waarom Hebreeuws? Of waarom niet?) van prof. Irene Zwiep op het programma, over Midrasj (Waar komen al die leuke verhalen vandaan? En wat is die literatuur dan werkelijk?) door dr. Lieve Teugels en een collegereeks Joodse Geschiedenis door drs. Bart Wallet. Verder hebben de studenten inmiddels (28-30 oktober 2011) ook een studieweekend bij het Department of Jewish Education aan het Leo Baeck College in Londen bijgewoond. Meer informatie is te vinden op de pagina's op de website van het Instituut.

Wetenschappelijk onderzoek

Het project “Van Adath Jeschurun naar Adath Jesjoeroen”, dat wordt uitgevoerd door Chaya Brasz, vordert gestaag, begint vruchten af te werpen en blijkt ook heel spannend te zijn. Het gaat over de ontwikkelingen binnen het [religieuze] Jodendom in Nederland in de negentiende en twintigste eeuw, een vrijwel onontgonnen gebied in onze Nederlands-joodse geschiedenis.

Hierbij twee voorbeelden van wat ontdekt is.

Tijdens het twaalfde internationale Symposium over de Geschiedenis en Cultuur der Nederlandse Joden, dat in november 2011 in Jeruzalem werd gehouden, sprak zij over “For the Deaf and Dumb? Confirmation Ceremonies in Dutch Judaism”, een fenomeen waar maar heel weinig over bekend is. Ze vertelde, dat er net als in Duitsland ook in Nederland joodse ‘geloofsbelijdenissen’ hebben plaatsgevonden naast de traditionele bar mitswa ceremonie voor jongens. In Nederland gebeurde dat binnen Orthodox-Joodse gemeenten en was het onderdeel van de algehele pogingen om het Jodendom aan te passen aan de lokale kerkelijke cultuur.

De meeste ‘geloofsbelijdenissen’ vonden plaats tussen 1829 en circa 1870, maar er waren ook nog enkele latere, tot vrijwel het einde van de negentiende eeuw. Interessant is, dat het eigenlijk begon met enkele doofstomme joodse kinderen in Groningen, als alternatief voor de bar mitswa ceremonie, die zij tengevolge van hun handicap niet konden uitvoeren. Bovendien werden hier al vanaf 1831 meisjes in betrokken. Zo was het een manier om zowel kinderen met een beperking als meisjes een volwaardiger plaats te geven binnen het Jodendom.

Chaya leverde ook een hoofdstuk in voor het Leo Baeck Yearbook 2012, dat geheel gewijd zal zijn aan *The German Rabbinate Abroad*, een heel boek dus over de invloed van geëmigreerde en gevluchte Duitse rabbijnen op het Jodendom in hun landen van aankomst. Zij schreef voor dit project over “Dutch Jewry and its Undesired German Rabbinate”, de bijdrage van Duitse rabbijnen in Nederland in de negentiende en de twintigste eeuw, eindigend uiteraard met onze eigen LJJG-rabbijnen Dr. Jacob Mehler en Dr. Hans Andorn.

Afgesproken is dat zij meer hierover zal vertellen tijdens de opening van het Academische jaar 2012-2013, vermoedelijk begin september 2012.

Voor meer gegevens over het onderzoek, zie het jaarverslag 2009-2010 en de projectbeschrijving in Appendix 1, pagina 22 in het jaarverslag 2008-2009. Beide jaarverslagen zijn beschikbaar op de website.

Het project wordt gefinancierd door het Prins Bernard Cultuurfonds, Maror, het Henriëtte Boas Fonds en de Stichting Maatschappij tot Nut der Israëlieten in Nederland, en zal uitmonden in een Engels boek, dat zal worden uitgegeven door de Hebrew Union College Press in Cincinnati rond de jaarwisseling 2013-2014. Daarna zal dit ook in een Nederlandse uitgave verschijnen.

De Bibliotheek

Begin juli 2010 is de bibliotheek verhuisd van de Stadionwegsjoel naar het nieuwe LJG-gebouw. Daar zijn de boeken geplaatst in een mooie ruimte waar het heel plezierig is om te studeren, lezen en vergaderen. Dit maakt dat het wel eens dringen is om tijd voor de ruimte te boeken voor je activiteit. De colleges en tekststudie waarbij vele verschillende boeken worden gebruikt krijgen dan wel voorrang.

Het project van de digitale catalogisering van de boeken werd uiteindelijk formeel afgerond per 31 december 2010. De verantwoording naar Maror voor de projectsubsidie werd zoals verwacht zonder problemen goedgekeurd. Na de afsluiting van dit project zijn er echter weer heel wat boeken bijgekomen, maar heeft het inbrengen ervan in de catalogus grotendeels stilgelegen. De catalograaf werd in november 2010 voor een ruime maand 'uitgeleend' aan het Rabbinaat en bleven er maar enkele uren per week over voor het werk in de bibliotheek. Deze 'uitleenperiode' werd geleidelijk aan verlengd en heeft ertoe geleid dat zij per 1 januari 2012 volledig zal blijven werken voor het Rabbinaat. Inmiddels is een andere catalograaf gevonden en zal het werk weer worden opgepakt.

Inmiddels is er wel voor gezorgd dat de benodigde software voor de uitleen gebouwd en geïnstalleerd is. De openstelling van de bibliogtheek zal met behulp van vrijwilligers vroeg in 2012 worden uitgebreid tot die tijdstippen wanneer veel mensen in het gebouw aanwezig zijn.

In het verslagjaar is de gezamenlijke Bibliotheekcommissie opnieuw samengesteld. Voorzitter-secretaris is rabbijn Kine Sittig, penningmeester is Stefan Pinkus, leden zijn de rabbijnen David Lilienthal en Menno ten Brink, Daniël van Mourik en Jeta Leeda. De secretaris van het bestuur van de LJG, Ellen Schrijver, woont de vergaderingen bij.

In de leesruimte is een boekenkast geplaatst, waarin een breed assortiment van literatuur staat. Wie daar iets van zijn gading vindt, mag het boek meenemen. Men kan het boek later terugbrengen of aan een ander doorgeven. Wie boeken heeft die men vindt dat anderen ook zouden moeten lezen, kan deze zelf in de kast plaatsen. De bedoeling hiervan is deels als oplossing voor het feit dat de bibliotheek zelf maar weinig belletrie bevat, en alleen belangwekkende boeken die niet elders eenvoudig te vinden zijn.

De catalogus met alle informatie over de bibliotheek en recente aanwinsten is op www.levissonbibliotheek.nl te vinden. Op www.levisson.nl > Over ons > De Bibliotheek Zijn ook Eerdere aanwinsten te bekijken.

Wijzigingen in het bestuur

In en kort na het verslagjaar hebben wij weer afscheid moeten nemen van twee bestuursleden. Fred Salomon moest om gezondheidsredenen na korte tijd in het bestuur zijn taak weer teruggeven. Ondertussen had hij wel een aantal belangrijke juridische zaken helpen uitzoeken en oplossen, waarvoor wij hem dankbaar zijn. Zijn plaats is ingenomen door David Allick, die eerder bestuurslid van LJG Amsterdam was. Hij staat nu voor de juridische kennis van zaken in het bestuur.

Verder hebben we afscheid genomen van Wilma Stein, het laatste bestuurslid dat betrokken was bij (en in wezen nog vóór) de oprichting van de stichting. Zij vond dat na 10 jaar en met het oog op de leeftijdsopbouw in het bestuur het wel tijd was geworden om terug te treden. Als secretaris met een onvergelijkbaar groot netwerk in joods Nederland heeft zij een centrale rol gespeeld in de opbouw van het Instituut. Wij zijn haar veel dank verschuldigd voor haar wijze inbreng in onze beraadslagingen en haar werk tussen de vergaderingen.

Wilma's plaats als secretaris werd overgenomen door Simone Haller, voormalig bestuurslid van LJG Amsterdam en langjarig voorzitter van het Studiecentrum. Zij droeg haar taak als penningmeester over aan Thijs ten Raai, hoofddocent Economie aan de Universiteit Tilburg en lid van zowel LJG Amsterdam als Beit Ha'Chidush.

De decaan

In het vorige jaarverslag werd al vermeld dat de decaan, rabbijn David Lilienthal, te kennen heeft gegeven dat hij de dagelijkse leiding van het Instituut aan een opvolger wil overdragen nadat de huidige groep studenten hun *semicha* hebben ontvangen, waarschijnlijk in het midden van 2012. De verschillende geledingen die direct betrokken zijn bij de leiding van het Instituut, het bestuur, de Academische Commissie en zijdelings ook het College van Rabbijnen, hebben zich beraden over de mogelijke opvolging. Tot op heden zijn geen beslissingen genomen over een mogelijk geschikte opvolger noch over een andersoortige structuur en inrichting van het instituut. Zodra beslissingen hieromtrent worden genomen, zal dit op geschikte wijze worden bekendgemaakt.

De Vrienden

Zoals u uit het voorgaande hebt kunnen afleiden staat het werk van het Instituut stevig op de rails. Wij plannen nu al voor een nieuwe groep rabbijnstudenten vanaf september 2013, die kunnen afstuderen tegen de tijd dat de huidige rabbijnen hun pensioenleeftijd bereiken. Bovendien ontwikkelen wij nu beleid om continue educatie aan te bieden en te financieren. Helaas toont de begroting van 2011-2012 nog een tekort van dertigduizend euro.

Wij blijven de Vrienden en donateurs van de Stichting en het Instituut heel dankbaar voor hun trouwe steun zowel moreel als financieel. Wij prijzen ons gelukkig dat enkelen ook hun bijdrage over 2011 aanzienlijk hebben verhoogd. De continuïteit van het werk van het Instituut hangt immers voor een groot deel samen met hun bereidheid ons financieel te blijven helpen. Wij zijn de Stichting Levi Lassen, Maror en een aantal kleinere stichtingen dank verschuldigd voor hun vertrouwen en daaruit voortvloeiende toezeggingen.

Het werk van het Instituut kan dan wel stevig op de rails staan, maar het is toch als een reus op lemen voeten. De financiële crisis heeft ook dit verslagjaar nadelige gevolgen gehad voor de financiën van onze stichting en wij zijn nu gedwongen in te teren op onze reserves om aan onze verplichtingen te kunnen voldoen. We verwachten niet dat er in de komende tijd werkelijke verbeteringen in de economie zullen ontstaan. Ondanks ons zuinige beleid en besparingen beginnen we te vrezen voor de toekomst van het Instituut.

Er zal een structurele oplossing gevonden moeten worden voor de financiering, zodat wij uit de onzekerheid worden verlost. Daaraan wordt gewerkt, maar ondertussen hebben wij alle hulp nodig om meer Vrienden, donateurs, stichtingen en fondsen te vinden die ons financieel willen bijstaan om dit kenniscentrum van het Liberale Jodendom in Nederland te behouden en actief te laten blijven.

Plannen voor 2011-2012 en verder

Begin 2010 heeft een behoeftepeiling onder de gemeenten uitgewezen dat wij binnen het Verbond als geheel rond 2019-2020 aan rabbijnen 4 fte's meer dan in de huidige situatie nodig zullen hebben. Deze peiling is de basis voor de projectie op pagina 8 dat wij een nieuwe groep studenten willen laten beginnen in 2013.

De werving van geschikte kandidaten moet vooral gebeuren door de gemeenten van het Verbond en door de actieve rabbijnen. De ervaring heeft geleerd dat lang niet alle studenten de opleiding voltooien, maar deze verlaten omdat ze niet aan de gestelde eisen kunnen voldoen. We hebben ook gezien dat elders opgeleide rabbijnen waarop gerekend werd voor vele jaren, toch om hen moverende redenen een andere plaats zoeken dan te blijven in een van onze gemeenten. Dit betekent dat de groep waarmee we beginnen niet al te klein moet zijn, en daarom is alle hulp bij het vinden van goede kandidaten noodzakelijk.

Als we aan potentiële studenten enige vorm van aanstelling na afsluiten van de opleiding in het vooruitzicht zouden kunnen stellen, zou dat bij de werving van groot belang zijn. De semicha die zij krijgen is internationaal erkend, maar het blijft de bedoeling dat de rabbijnen die we opleiden in Nederland aan het werk zullen gaan.

Er liggen ook vooralsnog onvoldoende uitgewerkte plannen voor andere opleidingen, maar voordat we ons daaraan wijden moeten we zorgen dat wij met onze hoofdtaak, de opleiding van rabbijnen verder zullen kunnen gaan.

2. De Financiering

De jaarstukken augustus 2010 t/m juli 2011

De jaarstukken 2010-2011 zijn op 21 december 2011 vastgesteld door JAN Accountants te Landsmeer. Hieronder volgt een samenvatting. Indien men de volledige jaarstukken wenst te ontvangen, kunnen deze worden opgevraagd bij de stichting: contact@levisson.nl.

Ter herinnering: begin 2009 is een statutenwijziging doorgevoerd waardoor het boekjaar thans gelijk loopt met het studiejaar (1 augustus tot en met 31 juli van elk jaar).

Balans per 31 juli 2011

Activa		Passiva	
Vorderingen/overloop	€ 23.086	Stichtingskapitaal	€ 135.372
Liquide middelen	€ 226.782	Bestemmingsreserves	€ 62.914
		Belastingen	€ 1.660
		Schulden/overloop	€ 49.922
<i>Totaal</i>	<i>€ 249.868</i>	<i>Totaal</i>	<i>€ 249.868</i>

Toelichting

De bestemmingsreserves bestaan uit een viertal fondsen:

Studentenfonds	€27.019
Fonds seminars Israël	€15.000
Fonds wetenschappelijk onderzoek	€ 9.000
Lerarenopleiding	€11.895

1. Het studentenfonds van €27.019 is bedoeld om studenten die daaraan op grond van hun persoonlijke financiële omstandigheden behoefte hebben, een toelage te kunnen geven voor kosten die rechtstreeks met de studie verband houden. De eerste gelden van dit fonds zijn bijeengebracht als afscheidscadeau voor de decaan toen hij met emeritaat ging als rabbijn van de LJJ Amsterdam.
2. Het fonds seminars Israël van €15.000 is in 2005 ingesteld om buiten de gewone begrotingen om voor de studenten met enige regelmaat een seminar in Israël te kunnen organiseren.
3. Voor (sociaal-)wetenschappelijk onderzoek, vooral in het buitenland, is in 2005 een bedrag van €10.000 gereserveerd. In 2008 is uit het fonds een uitkering gedaan van €1.000 zodat de reservering met dat bedrag is afgenomen. In 2010-2011 bestond geen aanleiding een bedrag aan het fonds te onttrekken of daaraan toe te voegen.

4. In 2007 heeft de Kiwi-Tielens Stichting een schenking gedaan, die in eerste instantie is aangewend voor de opleiding van voorzangers in de periode 2007-2009, maar die verder ten behoeve van de overige statutaire doelstellingen aangewend kon worden. Het bestuur heeft besloten in het boekjaar 2009/2010 het niet gebruikte deel van €11.895 te doteren aan een bestemmingsreserve voor de lerarenopleiding.

Staat van baten en lasten over augustus 2010 t/m juli 2011

Baten:		Lasten:	
Vrienden en andere giften	€31.707	Decaan/adm. ondersteuning	€38.137
Subsidies	€76.181	Docenten en cursussen	€40.368
Publicatie boek	€13.400	Seminars	€ 1.570
Collegegelden	€ 9.665	Kosten bestuur/decaan/raden	€ 4.307
Bijdragen lerarenopleiding	€ 5.650	Boeken en lesmateriaal	€10.963
Rentebaten	€ 3.108	Communicatie	€ 5.718
Overige baten	€ 87	Huisvesting/leslokaliteit	€ 1.620
		Publicatie boek	€18.490
		Accountant/loonadministratie	€ 7.180
		Diversen/onvoorzien	€ 2.831
<i>Totaal</i>	<i>€ 139.798</i>	<i>Totaal</i>	<i>€ 131.184</i>

Saldo baten en lasten €8.614

Toelichting

Het voordelig saldo van €8.614 is ontstaan doordat de docentenkosten lager zijn uitgevallen dan oorspronkelijk begroot. De reden hiervan is dat een aantal colleges die tot het studiejaar 2010-2011 behoren pas in augustus 2011 is gegeven en dat de kosten hiervoor dus na afloop van dit boekjaar zijn gemaakt.

De post accountant/loonadministratie is dit jaar binnen de begroting gebleven. Wij vinden deze kosten desondanks veel hoger dan gewenst en zoeken daarom naar mogelijkheden om ze verder te beperken.

Fondsen en stichtingen die specifiek het ondersteunen van onderwijsinstellingen als doelstelling hebben, zijn in Nederland niet voorhanden. Zelfs een professionele subsidiewerper heeft geen subsidiebronnen kunnen vinden. Onderwijs ziet men als overheidstaak. Een instituut als het onze komt echter door zijn geringe omvang en beperkte doelgroep niet spoedig voor overheidssteun in aanmerking. Wij prijzen ons dan ook gelukkig dat wij ook in 2010-2011 zijn ondersteund door Maror en door de stichting Levi Lassen, door enkele particuliere fondsen, door het Verbond en enkele Liberaal Joodse gemeenten en door de Vrienden van onze stichting. Wij zijn allen zeer erkentelijk voor hun steun.

Wij blijven zoeken naar andere stichtingen of fondsen die ons willen steunen. Bovendien zoeken naar meer structurele oplossingen en proberen aansluiting te vinden bij reeds bestaande opleidingen.

Onze Vrienden worden steeds op de hoogte gehouden van de gang van zaken en zij worden enkele keren per jaar uitgenodigd om bijeenkomsten bij te wonen, bijeenkomsten die veelal ook een inhoudelijk programma kennen met een spreker uit binnen- of buitenland.

Fondsenwerving en Begrotingen

Voor het jaar 2010-2011 hebben wij van Maror een subsidiebeschikking gehad voor een bedrag van maximaal €20.000, met daarbij de beperking dat deze subsidie alleen bedoeld is voor de docentenkosten en de kosten van cursussen van de rabbijnenopleiding. Omdat een aantal colleges zijn uitgesteld, hebben we bij Maror verlenging van de projectperiode aangevraagd tot 1-1-2012.

Voor het jaar 2011-2012 hebben we van Maror een subsidiebeschikking ontvangen van €15.000. We hebben deze projectperiode verlengd tot 1-1-2013. Ook ditmaal is deze subsidie alleen bedoeld voor de docentenkosten en de kosten van cursussen. Het valt op dat de subsidie van Maror ieder jaar minder is.

De Stichting Levi Lassen heeft ons voor de jaren 2010 tot en met 2012 een bedrag van €25.000 per jaar toegekend. De begroting van het Instituut voor 2011-2012 bedraagt €124.700. De begroting laat een tekort zien van €31.700 waardoor het eigen vermogen van het Instituut met dit bedrag zal afnemen.

Wij zoeken daarom naar nog meer Vrienden, stichtingen en fondsen die ons werk voor langere tijd met een vast jaarlijks bedrag, groot of klein willen ondersteunen.

Wetenschappelijk onderzoek – het Adath Jeschurun-project

In de begroting van het onderzoek van Chaya Brasz is het oorspronkelijke tekort van €8.815 verminderd tot €1.315 door ontvangen subsidies van de Henriëtte Boas Stichting en Het Nut der Israëlieten. Ook voor dit laatste tekort zoeken wij nog sponsors.

Lerarenopleiding

De begroting van de tweejarige de lerarenopleiding is €58.575. Door fondsenwerving en ondanks de negatieve beschikking van Maror hebben wij een groot deel van deze begroting kunnen dekken, Het tekort bedraagt nu nog ongeveer €15.000. Verder is dit voorlopige resultaat bereikt door sterke bezuinigingen in de uitgaven en doordat zowel de coördinatoren als enkele docenten van hun honoraria hebben afgezien.

Gezamenlijk project ontsluiting drie bibliotheken

Dit project is succesvol afgerond per 31 december 2010. Het Levisson Instituut heeft een afspraak gemaakt met de LJG Amsterdam zodat ook in de toekomst nieuwe boeken in het systeem worden opgenomen en gecatalogiseerd. De kosten zullen worden gedeeld en zijn in de begroting van het Levisson Instituut opgenomen (€2000 per jaar).